

سامانه تدارکات الکترونیکی دولت (ستاد)، بزرگترین بازار شفاف دولت

انتشار اطلاعات معاملات تمامی وزارتخانه‌ها، دستگاه‌های اجرایی مشمول قانون برگزاری مناقصات و سایر قوانین مالی و معاملاتی بخش عمومی در راستای دسترسی آزاد به اطلاعات برای عموم مردم

دکتر سید امیر اصغری (مدیریت سامانه تدارکات الکترونیکی دولت) اشاره کردند که سامانه تدارکات الکترونیکی دولت (ستاد) (www.setadiran.ir), بزرگترین سامانه معاملاتی دولت است که مبتنی بر مفاد، مواد و محتواهای قانونی متفاوت و استوار همانند ماده ۵۰ قانون احکام دائمی توسعه کشور، ماده ۹ برنامه توسعه ششم، تبصره ۵ ماده ۱۶۹ قانون اصلاح قانون مالیات‌های مستقیم و مصوبه‌های هیئت دولت شکل گرفته است. در این بازار الکترونیکی دولتی، وزارتخانه‌ها، دستگاه‌های اجرایی مشمول قانون برگزاری مناقصات و سایر قوانین مالی و معاملاتی بخش عمومی بایستی با رعایت قانون تجارت الکترونیکی و قانون برگزاری مناقصات، معاملات خود را در این بستر انجام دهند. در سوی دیگر این بازار بزرگ، تامین‌کنندگان کالا و خدمات کل کشور (اعم از اتحادیه‌ها، اصناف، انجمن‌های پیمانکاران و مشاوران) هستند که می‌توانند با حضور در این سامانه از منافع مالی معاملات انجام شده در سامانه ستاد منتفع گردند.

وی همچنین از مزایای سامانه ستاد به موارد زیر اشاره نمودند:

۱- **ایجاد بستری شفاف جهت فسادزدایی انجام معاملات:** با راه‌اندازی این سامانه، هم‌اکنون دولت این دانش را بطور کامل دارد که چه دستگاهی، چه معامله‌ای را با چه کسانی، تحت چه ضوابطی، در چه رقابتی، با چه شرایطی و در چه زمانی انجام داده است. بایستی اذعان نمود که دیجیتالیزه کردن فرآیندهای سنتی، نرخ فساد را صفر نمی‌کند اما ریسک انجام تخلف و

فساد را کمینه می‌کند. به عبارتی، اگر تعمدی در انجام تخلف وجود داشته باشد، ردپاها به وضوح در سیستم می‌مانند. در سال ۹۷، شفاف‌سازی معاملات وزارت صنعت، معدن و تجارت در سامانه ستاد انجام شد؛ بدین گونه که تمامی معاملاتی که وزارت صمت و سازمان‌های تابعه آن انجام می‌دهند و نصاب آنها از در زمره معاملات خرید جزئی به بالاتر (در سال ۹۷، رقم دو میلیون و پانصد هزار تومان به بالا) بوده است در این سامانه در قسمت پنل شفاف‌سازی معاملات قابل رویت است. در گام بعدی، در تیر ماه ۹۸، ارقام اطلاعاتی تمامی معاملات وزارتخانه‌ها، دستگاه‌های اجرایی مشمول قانون برگزاری مناقصات و سایر قوانین مالی و معاملاتی بخش عمومی نیز در این پنل، شفاف‌سازی شدند. بدیهی است که اگر دستگاه‌ها، افزون بر نظاره دستگاه‌های نظارتی همانند سازمان بازرسی کل کشور و دیوان محاسبات، نظاره و نگاه عموم مردم را نیز بر فرآیند انجام معاملات خود ببینند، نرخ انجام تخلف کمینه خواهد گردید. البته این اطلاع‌رسانی، شفاف‌سازی پس از انجام تمامی مراحل در سامانه ستاد است و رسالت این سامانه بسیار بیشتر از اطلاع‌رسانی است.

۲- ایجاد یک بستر معاملاتی منصفانه برای رقابت تمامی تأمین‌کنندگان کالا و خدمات در کل کشور: سامانه ستاد بر بستر

وب است؛ برای مثال برای تأمین‌کنندگان جنوب کشور، این امکان فراهم است که پاسخگوی نیازمندی‌های دستگاه‌های شمال کشور نیز باشند. لذا این امکان، می‌تواند موجب رونق کسب و کارهایی شود که شاید تا دیروز تنها پاسخگوی دستگاه‌های استان و یا شهر خود بودند و مساوات را در اختیار قرار می‌دهد. افزون بر این، در مزایده‌های دولتی نیز، تعداد مزایده‌گران بسیار بیشتر از حالت فیزیکی شده است. در برخی از مزایده‌ها قریب ۶۰۰ مزایده‌گر در معامله شرکت می‌کنند که این نشان‌دهنده، حضور حداکثری از کل کشور در یک معامله و فراگیری سامانه است.

۳- ایجاد یک انباره از داده‌های ارزشی برای استفاده در تصمیمات مدیریت کلان کشور: سامانه ستاد، اکنون تبدیل به

انباره داده ارزشی شده است که می‌توان مبتنی بر کاویدن و پایش این داده‌های عظیم، راهنماهای بسیار خوبی را جهت تصمیم‌سازی و تصمیم‌یاری برای سازمان‌ها و ارگان‌های مدیریتی ایجاد نمود. برای مثال سازمان برنامه و بودجه کشور می‌تواند مبتنی بر هزینه‌کرد سال گذشته دستگاه و نهادهایی که از بودجه دولتی ارتزاق نموده‌اند، برآورد و تأمین بودجه واقعی‌تری را در سال آینده تخصیص دهد یا برای مثال می‌توان سیاست‌گذاری‌های کلان پیرامون تولید یک کالای خاص، وارد نمودن آن یا خرید قطعی نمودن آن را بر مبنای داده‌های واقعی سامانه انجام داد یا برای مثال مبتنی بر میزان مصرف یک کالای خاص در یک استان و تأمین آن از استان‌های دیگر، در سیاست‌های تولیدی تدوین شده برای آن استان در صورت امکان بازنگری نمود.

۴- ایجاد و حفظ محرمانگی معاملات: تمامی پاکات معامله از جمله پاکت ج مناقصات که مشتمل بر پیشنهادات مالی است، با

استفاده از روش‌های ترکیبی رمزنگاری متقارن و نامتقارن رمز می‌شوند و تنها توسط دستگاه معامله‌گزار و تنها در زمانی که بایستی این پاکات گشوده شوند، بازگشایی می‌شوند. افزون بر رمزنگاری، از امضای دیجیتال و مهر زمانی نیز بهره‌برده می‌شود که مشخص شود چه کسی بر روی چه سندی، چه زمانی مجوز چه کاری را داده است.

۵- **جلوگیری از معامله کالاهای خارجی:** هم‌اکنون تعامل خوبی با معاونت امور صنایع وزارت صمت شکل گرفته است و کالاهایی که آن معاونت به یقین برسد که بدیل و نظیر داخلی دارند و در سامانه ستاد نیز تامین‌کننده آن حضور دارد را مشخص کرده و ارسال می‌کنند تا در این سامانه، امکان معامله آنها غیرفعال شود.

۶- **امکان نظارت سیستمی برای دستگاه‌های نظارتی:** با ورود به زیرسامانه اطلاعات مدیریتی سامانه ستاد، اطلاعات مورد نیاز برای مونیترینگ و نظارت بر روند انجام معامله برای دستگاه‌های نظارتی فراهم شده است.

۷- **ارتباط سیستمی با سامانه‌های سازمان برنامه و بودجه:** برای جلوگیری از تعدد ورود اطلاعات در سامانه‌های متفاوت و همچنین دریافت اطلاعات صلاحیت پیمانکاران و مشاوران بطور سیستمی از سازمان برنامه و بودجه کشور، زیرساخت‌های لازم برای تبادل داده‌ها شکل گرفته است و ان‌شالله تا پایان سال ۹۸، این تبادل تکمیل گردد.

۸- **انجام تمامی مراحل معاملات برای دستگاه‌ها و نظارت بر این معاملات بدون کاغذ و تمامی الکترونیکی:** طبق آمارهای کسب شده از سامانه، تاکنون بیش از ۱۲ میلیون صفحه کاغذ مبتنی بر بکارگیری سامانه ستاد صرفه‌جویی شده است.

دکتر اصغری همچنین پیرامون داده‌های آماری سامانه اشاره کردند که مبتنی بر تکلیف ماده ۹ برنامه توسعه ششم، هم‌اکنون تمامی انواع معاملات در سامانه ستاد قابل بهره‌برداری است و تاکنون بیش از ۷۵ هزارمیلیارد تومان تراکنش مالی در این سامانه انجام شده است که بیش از ۹۰ درصد این تراکنش‌ها در دو سال گذشته صورت گرفته است (سامانه از سال ۹۱ شروع به کار کرده است). همچنین تاکنون، بیش از ۶۰ هزار مناقصه و ۱۴ هزار مزایده در سامانه ستاد منتشر گردیده است.

وی افزود، از جمله اقداماتی که امیدواریم تا پایان سال جاری شاهد به بار نشستن آن در سامانه ستاد باشیم عبارتند از:

۱- **ارتباط سیستمی با بانک مرکزی** برای احراز اصالت ضمانتنامه‌های بانکی که ارائه این سرویس، موجب تسهیل فرآیند برای دستگاه‌ها و تامین‌کنندگان درحین معامله خواهد شد.

۲- **فراهم نمودن امکان ثبت نام غیر حضوری.** مبتنی بر فراهم شدن وب سرویس‌های هویتی ثبت‌احوال، شاهکار، اتباع خارجی، کد پستی، مجوزها و ... اکنون می‌توان ثبت نام را بدون حضور تامین‌کنندگان به دفاتر ثبت نام انجام داد.

۳- **فراهم نمودن برنامه کاربردی و اپلیکیشن موبایلی برای خدمات سامانه**

۴- **کاربر پسندتر نمودن فرم‌ها و فرآیندهای انجام معاملات**

۵- **ارتباطات سیستمی با سامانه‌های مالی داخلی دستگاه‌ها جهت تسریع فرآیندهای حسابرسی‌های مالی برای ذیحسابان و دیوان محاسبات و اجتناب از دوباره‌کاری‌ها و اتلاف کاغذ**

دکتر اصغری در نهایت افزود که اتاق‌های بازرگانی، اتحادیه‌ها و اصناف باید حضور پررنگ‌تری برای معرفی این سامانه به افراد زیرمجموعه خود داشته باشند تا دایره وسیع‌تری بتوانند از این بازار بزرگ به صورت منصفانه بهره‌مند شوند.

